

jesenski
D I B E N D A J

Vsebina

Uvodnik	2
Jesen	3
Dan reformacije	4
Dan mrtvih	4
Pozdrav jeseni	5
Deklica v ogledalu	5
Kaj dela modna oblikovalka?	7
Moda za v šolo	8
Naredi sam: Uredi si svojo sobo, da bo pripravljena za jesen	10
Jesenske dekoracije	11
Jesenske sladice	12
Noč čarovnic	12
Jesenski rebus	5
Zabava za halloween	14

Uvodnik

Pozdravljeni, dragi bralci!

Moje ime je Ana Katarina Kovačič in sem urednica tega Jesenskega Direndaja.

Jesen je zelo lep letni čas, v katerem se marsikaj dogaja. Veter nosi listje, živali si pripravljajo ozimnico, začenjajo se hladnejši dnevi, vrstijo se razni prazniki ipd. Mladi novinarji bi vam to radi podrobneje predstavili. Pisali smo o jeseni, jesenski modi, noči čarovnic, jesenskih praznikih, ponujamo vam nekaj idej za polepšanje doma, pa seveda na slaščice nismo pozabili ...

Obilo užitkov ob branju vam želi vaša urednica.

Kolofon

Mladi novinarji

Ana Katarina Kovačič, Neli Pernek, Lana Rešek, Lana Ljubec, Nika Lončarič, Lea Petar, Patricija Završki, Lara Smogavc Cestar, Hana Premzl, Eva Kaube, Kaja Selinšek

Jezikovni pregled

Zdenka Kostanjevec

Oblikovanje

Meta Krajnc

Slikovni izrezki: pixabay.com

Osnovna šola Starše, oktober 2014

Jesen

✍ Ana Katarina

Jesen je eden tistih letnih časov, ko listje začne padati z dreves in ko veter nosi naokrog jesensko listje.

Jesen se začne okoli 23. septembra in traja do začetka zime 21. decembra. Zajema

mesece september, oktober in november. Za ta letni čas je značilno pobiranje pridelkov s polj, njiv, vrtov in sadovnjakov. Značilno pa je tudi obiranje grozdja, ki ga nato stisnejo (kot bi starejši ljudje rekli sprešajo), da nastane mošt.

Tega nato postavijo v sode, ki jih dajo v klet. Tam mošt vre vse do Martinovega in se nato spremeni v vino.

V tem letnem času pobiramo tudi kostanj, ki ga kasneje spečemo ali pa skuhamo in porabimo za kakšno rolado. Takrat si prav tako začnemo pripravljati ozimnico, ki jo pospravimo v klet in jo pozimi vzamemo ven. Začnejo se tudi hladnejši dnevi in zato si moramo obleči toplejša oblačila in toplejšo obutev, včasih pa je dobro, da po večerih tudi malo zakurimo.

Takrat praznujemo tudi veliko praznikov, kot so:

- 15. september: dan vrnitve Primorske k matični domovini (ni dela prost dan)
- 31. oktober: dan reformacije
- 1. november: dan spomina na mrtve
- 23. november: dan Rudolfa Maistra (ni dela prost dan)

Prav tako pa se odvijajo jesenske počitnice od konca oktobra do začetka novembra. Trajajo en teden.

Jesen je torej letni čas, ko si vzamemo čas za kakšen sprehod in si ogledujemo, kako veter odnaša veje ter kako si živali pripravljajo ozimnico. V njem je potrebno uživati, dokler traja.

Dan reformacije

✓ Neli, Lana, Nika

V Sloveniji od leta 1992 31. oktobra praznujemo dan reformacije. Ta dan je tudi dela prost. Dan reformacije je državni praznik tudi v Čilu, uradno ga praznujejo še v petih nemških zveznih deželah.

Dan reformacije je verski praznik v spomin na 31. oktober 1517, ko je nemški duhovnik Martin Luther na vrata cerkve v Wittenbergu pribil liste s 95 tezami, v katerih je zahteval prenovo Cerkve. Reformacija, ki je sledila, je privedla do razkola v Cerkvi. Luthrova zahteva, da naj vsak vernik sam bere Sveto pismo v svojem maternem jeziku, je na območju današnje Slovenije pomembno vplivala na razvoj književnosti s Primožem Trubarjem, ki je leta 1550 izdal prvo slovensko knjigo Katekizem in ji dodal še Abecednik. Pomembno vlogo je odigral tudi Adam Bohorič s svojo slovnico Zimske urice, Jurij Dalmatin pa je v slovenščino prevedel Sveto pismo.

Od leta 1992 državni praznik

Reformacija je močno prispevala h kulturnemu razvoju Slovencev. Poleg prve knjige in s tem knjižnega jezika je prinesla tudi prvo omembo pojma Slovenec, zato je od leta 1992 dan reformacije v Sloveniji državni praznik. Ta dan je dela prost le še v petih nemških zveznih deželah.

Dan mrtvih

✓ Neli, Lana, Nika

Vsi sveti so nacionalni praznik v več državah. V Sloveniji je 1. november uradni praznik od leta 1991 in se imenuje dan spomina na mrtve. V času nekdanje Jugoslavije se je praznik imenoval dan mrtvih, 1. november pa je pri nas dela prost dan od leta 1929, še iz časa Kraljevine Jugoslavije.

Poleg Slovenije je 1. november dela prost dan tudi v vseh sosednjih državah, v Avstriji, na Hrvaškem, v Italiji in na Madžarskem, kjer se imenuje vsi sveti. V Nemčiji je 1. november praznik vseh svetih in dela prost dan, prosti dan je tudi v nekaterih delih Švice. Med druge evropske države, ki imajo tega dne dela prost dan, spadajo še Belgija, Francija, Poljska, Španija, Litva, Luksemburg, Monako in Slovaška.

Zunaj Evrope je 1. november nacionalni praznik v Čilu, Boliviji, Gvatemali, Peruju in na Filipinih.

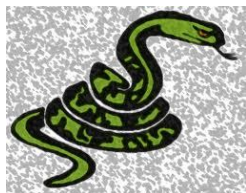
Pozdrav jeseni

Lea in Patricija

V soboto, 20. 9. 2014, je bila v Staršah prireditev Pozdrav jeseni. Pričela se je že ob 8. uri zjutraj in trajala pozno v noč. Prostor, na katerem se je odvijala, je bilo novo vaško središče in tudi otvoritev fontane. Zgradili so velik oder s streho, kjer se bodo odslej odvijale razne prireditve in koncerti. Nastopalo je več folklornih skupin iz različnih držav (Hrvaške, Avstrije, Srbije) in naše šole. Nastopil je tudi mladinski pevski zbor Osnovne šole Starše. Sledila je povorka traktorjev, ki so jih kasneje razstavili za ogled pri vrtcu. Bilo je veliko stojnic, na katerih so ponujali domače specialitete. Med njimi so bile razstavljene tudi največje buče kmetije Pulko. Imeli so tri buče, ena med njimi pa je tehtala kar približno 256 kilogramov. Zvečer se je odvijal koncert glasbene skupine.

Jesenski rebus

Ana Katarina

1   2   3   1 2 3 4

1   2   3   1 2 3 4

S=Č

P=N

REŠITEV: _____

Deklica v ogledalu

✍️ Lara, Lana, Kaja

1. del

Bila je noč in ob cesti so bile prižgane sveče. V tej soseski, na koncu ulice, je stala stara hiša. Legenda pravi, da v njej živi duh mlade deklice. Ljudje, ki živijo v tej soseski, vsako noč od 12. ure naprej vidijo to deklico, ko se sprehaja po cesti in kliče starše.

Nekega dne, kmalu po polnoči je prišel neznan človek in šel naravnost do praga tiste hiše. Tisti trenutek, ko je stopil na prag, ga je deklica začela skozi okno opazovati. Šel je okoli hiše, ko je prišel spet do praga, ga je tam čakala ta deklica. Začel je bežati. Ko je prišel domov, je v ogledalu zagledal to deklico. Ugotovil je, da ga zasleduje. Nato je podoba izginila. Od tedaj je vsako noč videl to deklico, dokler ni umrl. Njegovi otroci so obdržali to prekletstvo. Odločili so se, da bodo nekaj storili. Ponoči so nastavili pesek okoli postelje in kamero. Ko so se zbudili, so okoli postelje videli stopinje. Nato so še odšli pogledat posnetek in na njem videli deklico

...

Kaj dela modna oblikovalka?

 Hana

Ste se kdaj spraševali, kako poteka delo modne oblikovalke? Če ste se, je tukaj odgovor. Mlade novinarki smo obiskale modno revijo slovenske modne oblikovalke Antonine Smogavc. Po modni reviji smo ji postavile nekaj vprašanj.

Zakaj ste se odločili za poklic modne oblikovalke?

Odločitev izhaja že iz mojih zgodnjih let. Nikoli nisem želela biti kot vsi ostali. Zato sem začela svojo domišljijo in kreacije zlivati na papir in sčasoma so se začeli dizajni realizirati.

O čem razmišljate, ko kreirate oblačila?

Hm, ne razmišljam specifično na določeno stvar. Mešane misli, kakor kdaj ... Predvsem pa se sprostim pri ustvarjanju in se posvetim idejam, ki sproti prihajajo same od sebe.

Kako poteka delo modne oblikovalke?

Najprej je seveda inspiracija, ki ti da nekakšen navdih za celoten projekt. Potem še ideje in tisoč skic, nakar je izmed teh kakšnih 10 najboljših izbranih. Po posvetu s šiviljo se obleke po modelih sešijejo in izdelek se z občasnimi popravki realizira in tako nastane unikatna, po merah določenega telesa narejena, kreacija.

Kaj je vaš navdih za delo?

Navdih za delo so moje vsakodnevne situacije, ni važno - kje, kdaj, zakaj ... Vedno znova nenačrtovano privrejo na plan nove ideje in ponavadi jih dobim ravno na mestu, ko me nekaj novega impresionira.

Kaj vse je potrebno za modno revijo?

Kot prvo seveda - plan A in za rezervo plan B, če se slučajno v zadnjem trenutku kaj ne izide, kajti modna revija zna biti kar stresno delo. In poudarjam, tu moraš biti človek besede, kajti na tebi je velik pritisk z vseh strani. Ampak dobro, preidimo k bistvu ... Seveda, tu je izbran kupček top dizajnov, ki bo kar se da predstavil mene, moj trud ter mojo dušo, ki bi jo naj ljudje začutili s pogledom na moje kreacije. Naslednja pomembna stvar dobre modne revije - manekenke oziroma modeli, ki so nekaj posebnega in bodo znali nositi obleke. Seveda tudi scenarij in načrt postavitve kadrov, ambient kje in kako se bo modna revija odvijala, vaje hoje po modni pisti ter probe oblek, obutve frizur in make upov. Na koncu sledi moja predstavitev na platnu in tudi drugih ljudi, ki so pripomogli k uresnitvi projekta.

Kdo vse sodeluje pri modni reviji?

Sodelujemo jaz, pomočniki kot so: frizer, make up-artist, manekenke, fotografi sponzorji ter mediji.

Kaj bi svetovali dekletom, ki želijo postati modne oblikovalke?

Vsi, ki si močno želijo to postati, bodo uspeli s trdim delom ter veliko vztrajnostjo. Tukaj rabiš zanimivo, nikdar videno domišljijo, ljubezen do oblikovanja in sodelovanja z ljudmi ter dobro samopromocijo, da te v še večjem številu ljudje opazijo in vzljubijo tvoj talent.

Moda za v šolo

☑ Lana R., Lara, Kaja

Barve

Modne barve letošnje jeseni so rumena, črna, rdeča, modra ter zelena in pa tudi nežnejše barve, kot so marelična, olivna, limonina ter rožnata.

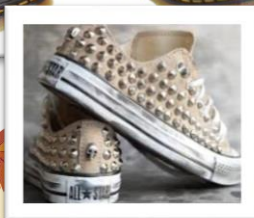
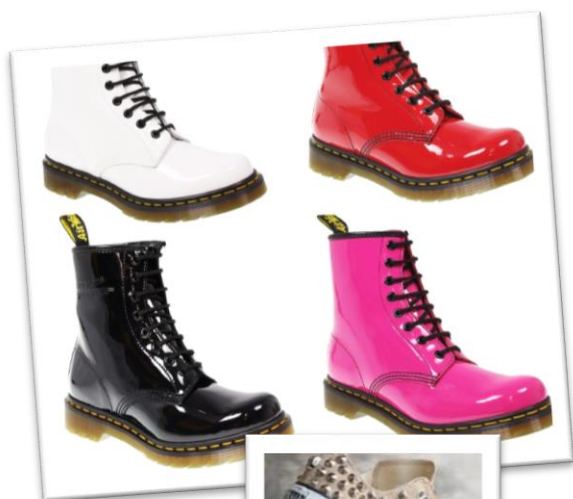
Oblačila

Oblačila, ki so moderna letošnjo jesen, pa so puloverji z našitimi perlami ter kamenčki, majice s potiski disneyevih junakov ter z ameriškimi in britanskimi zastavami.

Čevlji

Zelo modni bodo čevlji converse allstar, bulerji ter čevlji piščančki.

Modni dodatki

Modni dodatki pa so različna ter nenavadna očala ter pisani šali. Nakit je moderen v zlati barvi ter zelo okrašen in razkošen.

Naredi sam: Uredi si svojo sobo, da bo pripravljena za jesen

☑ Lana R., Lara, Kaja

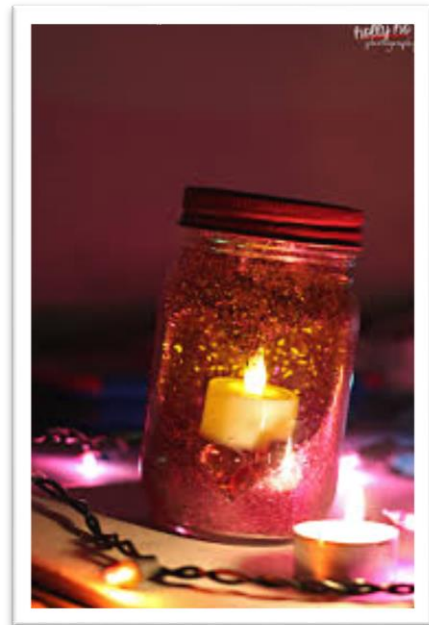
Svetilke različnih barv

Kaj potrebuješ?

- steklen kozarec
- barve za steklo svečo
- liste

Postopek:

Najprej vzameš steklen kozarec, čopiče in barve za steklo (priporočljivo, da vzamete barve, ki so tople in primerne za jesen). Začneš z barvanjem steklenega kozarca. Ko ga pobarvaš, počakaš, da posuši. Nato lahko greš nabirat listje, če pa ga že imaš, pa greš kupit ali poiskati svečo. Zdaj se je najbrž že posušilo in je čas, da vzameš liste in jih začneš lepiti spodaj okoli po steklenici. Ko je končano, bi moralo izgledati, kot da imaš pod steklenico prtljivo listja. Nato, ko se ti še to posuši, daš v steklenico svečo in prižgeš. Če narediš več teh steklenic, boš imel sobo svetlo in različnih barv. Želimo vam lepo jesen.

Svetlikajoča buča

Kaj potrebuješ?

- bučo
- razpršilo (sprej), priporočljivo svetlikajoč

Postopek:

Najprej vzameš bučo in jo postaviš na velik papir, katerega ti ni žal. Nato vzameš razpršilec in pobarvaš bučo ter počakaš, da se posuši. Ko se posuši, jo postaviš kamorkoli. To bi moralo izgledati zelo jesensko.

Navdihujoči vzglavniki

Kaj potrebuješ?

- bel ali kakršne koli enobarvne barve vzglavnik
- blago
- škarje
- lepilo za blago

Postopek:

Iz blaga izrežeš jesenske motive. Nato jih prilepiš na vzglavnik, počakaš, da se vse posuši. Zdaj imaš vzglavnik, ki je primeren za jesen.

Uživajte v jesenskem rajju!

Jesenske dekoracije

☑ Eva

Potrebujemo:

- listje

Najprej naberemo liste in jih kakšno uro sušimo. Nato jih začnemo zvijati in jih na spodjem delu ovijemo z žico.

Ko končamo, jih vse skupaj še enkrat ovijemo z žico in tako nastane šopek iz jesenskih listov.

Potrebujemo:

- listje
- storži
- kostanj
- majhne bučke

Najbolje je, da potrebne stvari naberemo v gozdu ali na drugih podobnih mestih. Nato vse potrebne stvari posušimo med časopisi ali revijami ter zložimo na policičko. Razporedimo po želji.

Jesenske sladice

✓ Eva

Velikokrat si zaželimo nekaj sladkega, ki bi nam malo potešilo lakoto, če ne to, pa da bi drugim polepšali dan. A nikakor se ne moremo odločiti, kaj speči. Zato vam je lahko ta odličen recept malo v pomoč.

Francoska jabolčna pita

Čas priprave: 90 minut

Čas kuhanja: 60 minut

Sestavine:

- 750 g kisljih jabolk
- 2 žlici limoninega soka
- 20 g rjavega sladkorja
- 100 g sladkorja
- 3 jajca
- 0,25 žličke vanilije
- 125 ml sladke smetane

Sestavine za krhko testo:

- 200 g moke
- 100 g masla
- 1 rumenjaka
- 30 g sladkorja
- 1 ščepec soli
- 2 žlici mrzle vode

Postopek priprave:

Pripravimo krhko testo iz moke, masla, rumenjaka, sladkorja, soli in vode. Jabolka operemo, olupimo, jim izdolbemo pečišča in razrežemo na četrtinke. Četrtinke jabolk po dolgem razrežemo na tanjše rezine, jih zložimo v skledo in pokapljamo z limoninim sokom. Pečico vklopimo in jo naravnamo na 200 °C.

Testo razvaljamo pol centimetra na debelo ter z njim obložimo dno in obod modela za pite. Odvečno testo odrežemo, oblikujemo v kepo, zavijemo v folijo in shranimo v hladilniku. Testo večkrat prebodemo z vilicami, nato pa po njem lepo razporedimo jabolčne rezine (glej sliko). Pito prelijemo s sokom iz sklede in potrosimo z rjavim sladkorjem. Pito pečemo na srednji višini v ogreti pečici 35 minut.

Z metlico ali električnim mešalnikom penasto umešamo sladkor z jajci. Dodamo še smetano in vanilijo in vse skupaj dobro stepemo. Pito vzamemo iz pečice, jo prelijemo z zmesjo in pečemo še 30 minut, nato jo napol ohladimo v modelu in preložimo na rešetko, kjer jo do konca ohladimo. Razrežemo na kose in postrežemo.

Noč čarovnic

✍ Neli, Nika in Lana

Oktober je že tu in bliža se noč čarovnic! Zaupale vam bomo pomen noči čarovnic in nekaj drugih skrivnosti.

Torej noč čarovnic je praznik, ki ga praznujejo na Irskem, v ZDA, Kanadi, Angliji, Avstraliji in Novi Zelandiji. V teh deželah se po običaju otroci preoblečejo v različne kostume (po navadi čaravnice in pošasti) in hodijo od vrat do vrat, kjer prosijo za sladkarije. Zelo priljubljen običaj za noč čarovnic je izrezovanje buč, v katere se nato vstavi sveča.

Stari Kelti so 1. novembra slavili začetek novega leta, a proslava je bila namenjena bogu Sonca, včasih pa tudi gospodarju smrti. Verjeli so, da ob polni Luni, najpogosteje noč pred dnevom mrtvih, mrtvi vstajajo iz svojih grobov in tako ponovno pridejo na Zemljo ter obiščejo svoje domove. Zaradi tega so se ljudje, prestrašeni, da bi srečali mrtve, skrivali za različnimi maskami in ustvarjali velik hrup.

Legenda o Jacku-O'-Lanternu

Običaj izrezovanja buč izhaja iz irske legende o kovaču Jacku, znanem po svoji domišljavosti in skopušnosti. Ena od teh zgodb pravi, da je pretental vraga tako, da mu je ponudil svojo dušo v zameno za pijačo. Vrag mu je ustregel tako, da se je spremenil v kovanec, s katerim bi kovač plačal pijačo. Prebrisani kovač pa je kovanec vtaknil v svoj žep, v katerem je imel križ, zaradi katerega se vrag ni mogel spremeniti nazaj. Ko je vrag Jacku obljubil, da 10 let ne bo izterjal njegove duše, ga je izvlekel iz žepa. Po desetih letih je vraga ponovno prevaral tako, da ga je zaprosil, naj mu da jabolko s stebela, a v trenutku, ko se je vrag spremenil v steblo z jabolkom, je nanj narisal križ. Tako se vrag ponovno ni mogel spremeniti nazaj. Ko je Jack umrl, zaradi svojega grešnega življenja ni bil sprejet v raj, a na vratih v pekel ga je pričakal vrag in poslal nazaj v mrak. Pomagal mu je tako, da mu je dal žerjavico oglja. Jack je imel v žepu repo, katero je izdolbel, in vanjo vstavil žerjavico. Od takrat naprej Jack, ki nikoli več ni našel poti domov, tava naokoli z izdolbljeno repo v mraku. Tako je Jack O'Lantern (Jack Luč) postal simbol duše, ki je prekleta in tava med svetovi. In še danes za noč čarovnic izdolbemo buče, da bi pregnali zle duhove.

Ali ste vedeli?

- Buča je za izrezovanje postala popularna šele v 16. Stoletju v Ameriki, pozneje po celem svetu.
- Danes predstavlja izrezana buča glavni simbol praznika.
- V Angleško govorečem svetu bučo, imenujejo Jack-O'-Lantern.

Zabava za Halloween

Patricija, Lea

Verjetno se sprašujete, kako pripraviti super zabavo za prijatelje. S tem člankom si boste lahko pomagali pri pripravi. Dobili boste nekaj idej za pripravo hrane in kako okrasiti hišo. Tukaj je nekaj nasvetov.

Recept: Mumije

Sestavine:

- hrenovke
- listnato testo

Priprava:

Najprej prerežete hrenovke na pol in nato jih ovijete z listnatim testom. En del hrenovke mora ostati zunaj, saj bo to predstavljalo glavo. Nato pa daste vse skupaj v pečico in pečete, dokler ni testo zapečeno. Za na konec lahko s kečapom naredite oči in usta.

Za strašenje prijateljev lahko izdelate:

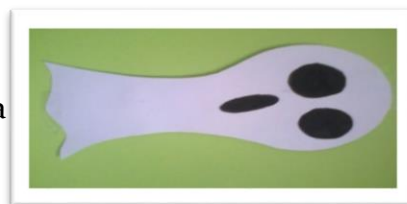
Duhce

Izdelate jih tako, da iz belega bločnega lista izrežete obliko duhca, kakršnega želite in nanj narišete strašne velike oči.

Netopirji

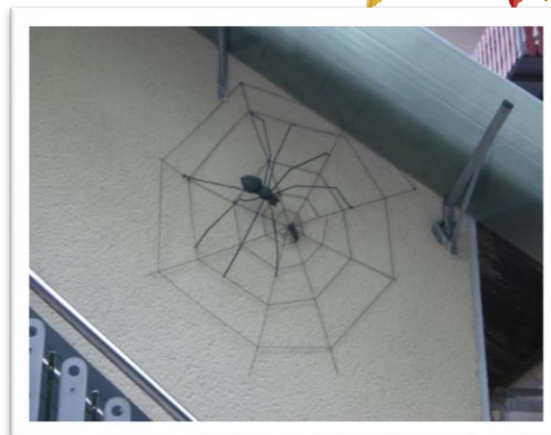
Izdelate jih tako, da iz rjavega ali črnega kolaž papirja želite, še mu lahko narišete oči in zobe.

Noč čarovnic

Pajkova mreža

Za pajkovo mrežo enostavno položimo šest sivih ali črnih volnenih niti v obliko zvezde in jih zlepimo na sečiščih. Nato na zvezdo položimo dodatne niti in jih ponovno povežemo. Če jih dodatno okrasimo s sladkorno ali navadno vato, bo nastala originalna in strašljiva dekoracija!

Majhni nadomestki za buče

Namesto izdolbenih buč lahko naredimo okraske v manjši različici iz pomaranč ali mandarin. Tako kot pri buči z majhnim nožkom enostavno izrežemo obrazek.

